ЦИЈЕНА 2.— ДИНАРА

Поштарина плаћена у готовом

Глас
БОСАНСНЕ КРАЈИНЕ

»ГЛАС« излази једанпут недјељно. Мјесечна претплата за Бања Луку и унутрашњост стоји Дин 9.-, тромјесечна Дин 27.-, полугодишња Дин 54.-, годишња Дин 108.-. — Редакција и администрација: Бања Лука, ул. Ђуре Пупара - Старог, бр. 9/I спрат. Главни и одговорни уредник Смиља Зарић. Телефон бр. 358, број чек. рач. код Привредне банке 75-404200. — Штампарија »Глас« Б. Лука

ИЗДАЈЕ СРЕСКИ и ГРАДСКИ ОДБОР НФ-а БАЊА ЛУКА

GODINA V. | БАЊА ЛУКА, 31 октобра 1947 год. | Број 44 (124)

Zaključci Drugog plenuma Zemaljskog odbora Narodnog fronta Bosne i Hercegovine

Zemaljski odbor Narodnog fronta Bosne i Hercegovine, na svom plenarnom sestanku održanom 26 oktobra 1947 godine u Sarajevu u vezi sa II kongresom Narodnog fronta Jugoslavije donosi na temelju referata o političkoj situaciji i radu frontovskih organizacija i nakon svestrane diskusije, slijedeće zaključke:

1) Da bismo još više doprinijeli političkom uzletu i snazi naše domovine — FNRJ koja igra značajnu ulogu u borbi za mir i demokratiju a protiv imperijalističkih poroblјivača i potpaljivača novoga rata, potrebno je da sve organizacije Narodnog fronta Bosne i Hercegovine razviju široku političku djelatnost na upoznavanju naroda sa odlukama II kongresa Narodnog fronta Jugoslavije, na upoznavanju sa današnjom međunarodnom situacijom, na daljem učvršćenju političkog jedinstva naroda naše Republike.

Potrebno je, mnogo više nego do sada, stalno i sistematski, politički vaspitavati široke narodne mase, pojačati budnost članova svih naših organizacija prema djelovanju ostataka razbijene reakcije, tih agenata imperijalizma, koji pokušavaju da unesu nespokojstvo i zabunu kod politički zaostalih ljudi. Potrebno je stalno i sistematski popularisati snagu velikog antiimperijalističkog demokratskog tabora, koji se, na čelu sa Sovjetskim Savezom, bori za očuvanje mira u svijetu, za nacionalnu slobodu i nezavisnost naroda a istovremeno stalno i sistematski raskrinkavati sve mahinacije imperijalističkog tabora na čelu sa SAD, tih potpaljivača novog rata.

U vezi s time plenum pozdravlja savjetovanje devet Komunističkih partija i njihovu deklaraciju videći u tome glas savjesti i borbene volje slobodoljubivog čovječanstva, a odluku o formiranju Informacionog biroa kao značajan doprinos borbi za mir i demokratiju u čitavom svijetu.

2) Potrebno je još više nego do sada da se sve frontovske organizacije kao cjelina založe za izvršenje našeg Petogodišnjeg plana, posvećujući naročitu pažnju osnovnim pitanjima, kao što su: izvršenje plana, mobilizacija radne snage, razvitak lokalne radinosti, povećanje produktivnosti rada, izvršavanje plana sjetve, otkupa, podizanje tehničkog nivoa poljoprivrede, borba za evidenciju i dr.

Narodni front mora istovremeno zalagati svè svoje snage i sav svoj autoritet za najveću vrijednost naše društvene zajednice — za čovjeka rada, boreći se za što povoljnije materijalne uslove njegovog života i njegovog kulturnog uzdizanja.

3) Da bi naš Narodni front mogao izvršiti postavljene zadatke, potrebno je izvesti niz organizacionih mjera, kojima će se naše frontovske organizacije proširić i učvrsiti. Potrebno je brojno ojačati naše organizacije, uvoditi u njihove redove nove članove koji su te svojim patriotskim držanjem i radom zaslužili, uniđeti u rad organizacija više sistema i plana, više odgovornosti kako onih koji vrše funkcije u odborima, tako i svih članova, pojačati vezu između sastavnih organizacija NF-a, i osigurati stalnu pomoć od strane viših foruma nižim.

Potrebno je pri odborima Narodnog fronta stvarati razne organe koji će olakšati izvršenje zadataka koji se postavljaju pred frontovske organizacije.

Isto tako biće potrebno, u onim krajevima gdje su sela raštrkana, stvarati aktive koji će omogućiti još čvršću vezu osnovnih frontovskih organizacija sa narodom.

4) Zemaljski odbor Narodnog fronta zaključuje da se održe plenumi srezkih i gradskih odbora Narodnog fronta na kojima će se ovi zaključci pretresati i konkretizovati prema svojim mjesnim prilikama.

ПОЧЕТАК ЈЕСЕЊЕ СЈЕТВЕ

Први резултати показују и стојање народних власти и земљорадника да се појачаним радом надокнади изгубљено вријеме

Припреме за овогодишњу јесењу сјетву нису на свим срезовима вршене онако како би то требало, а само дуга суша омогућила је да се ипак употребности изврше. Да је орање почело раније неизвршавање припрема видно би се одразило у сјетвеном року. Од свих срезова најсолидније припреме изведене су на новском срезу гдје је на вријеме разрађен сјетвени план, уређена обављајућа служба и евиденција, а такође и запрашивање и раздиоба сјемена. Рад сјетвених комисија у припремама за сјетву није свуда задовољно, и многе сјетвене комисије нису се осјећале на терену. Тако нпр. сјетвена комисија у срезу Сански Мост није учинила ништа у вези провјеравања потреба сјемена, а у Мркоњићу дозволило се да се сјеме дијели отприлике. Исти је случај био и у кључком срезу. Да је било грешака и при запрашивању сјемена, међусобним испомагањем села, пребацивањем приједа и селектора, запрашене су довољне количине. Међутим, није се свуда извршила благовремена расподјела сјемена, тако да има случајева, да је готово, запрашено сјеме лежало неколико дана у магацинима, а да се није отпремало (Бања Лука). Највише немара у припремама за јесењу сјетву показано је на дубинском срезу, гдје је врло слабо вођена евиденција припрема, и рад се одвијао врло неорганизовано. Било је случајева слања нетачних извјештаја развоја припрема, тако нпр. градишки срез слао је извјештај да је раздиоба сјемена извршена 80%, а на терену се показало да те цифре ни приближно не одговарају правом стању. Али највећи пропуст и највећа грешка досадашњег развоја јесење сјетве било је одуговлачење са почетком орања и засијавања. Чекаље кише омело је да се до данас један добар дио земље није обрадио, а народне власти у свим срезовима потпомагале су то својим ставом не форсирајући орање.

На терену босанско-новског среза отпочело се прије пар дана са сјетвом, Синиег и блато утичу на интензивније орање, а по првим резултатима опаža се да извјештајна служба дјелује боље него за вријеме прошлогодње сјетве. Исто тако задовољава рад сјетвених комисија које су одмах првих дана преузеле развој сјетве у своје руке.

У котороарошком срезу први дан јесење сјетве показали су се да се народ у највећој мјери залаже за што успјешнији развој, и да појачаним радом надокнади изгубљено вријеме. У првим данима сјетве котороарошки срез показао је најбоље резултате, тако да је за 3 дана поорано укупно 625 хектара од чега је највећи дио и засијан.

У приједорском срезу покренуте су такође све расположиве снаге, па да се још не постижу најбољи резултати ради влажног терена. За прва два дана поорано је 226,5 хектара обрадне површине од чега је засијано 88 хектара пшенице, 5,5 ражи и мања количина јечма. Помоћ пољопривредне машинске станице још није већег значаја ради блата које отежава кретање трактора по терену.

У прњаворском срезу орање се такође врши претежно запрежном стоком будући да је кретање трактора тешко. Трактори су пробали терен у сељачкој радној задрузи у Шибовској, међутим то орање није најбоље. Одлучено је да се трактори ради тог пребаце у Поточане гдје је терен сувљи. Извјештајна служба првих дана функционише добро изузев МНО-а Кокора и Хрвајана који не шаљу још никаквих извјештаја. За прва два дана узорато је 65 хектара од чега је одмах, истовремено засијано 43 хектара.

У откупу обавезних вишкова кукуруза новски срез пребацивао је дневне норме и са 334%

У другој декади откупа кукуруза осјећало се побољшање организације око откупа готово у свим срезовима. Најбоље резултате показао је бањалучки срез који је откупио 126,4% и свакодневно пребацивао дневне норме. Од осталих срезова декадну норму пребацивали су новски (108,7%) и сански (191,7%). Најслабије резултате показује дубички срез који је у другој декади подбацио остварујући само 52,3% декадни план. Такс је са откупом обавезних вишкова, док се истовремено са успјехом одвијао у свим срезовима откуп контрахираних и слободних вишкова.

За првих седам дана треће декаде најбоље резултате показује новски срез на коме је за 7 дана 5 пута пребачена дневна норма. 21 ов. мј. у новском срезу откупљено је 223,4%, а 25 X чак 334%. Сличан је случај и у бањалучком срезу гдје се такође пребацују норме.Ових дана на градишком срезу откуп није показивао изразите резултате, док се међутим стање већим залагањем поправило. У овој декади примијећена је такође и извјесна неравномјерност испуњавања норми што је највише карактеристично у дубичком срезу у коме је 25 овог мјесеца откупљено 102,1% а 27 X само 8,3%!

Најтеже је стање магацинског простора, а с тим у вези и транспортовање откупљеног кукуруза на градишком, србачком и прњаворском срезу. У Босанској Градишци залагањем Градског грађевинског предузећа из Бања Луке прије рока завршени су грађевински радови на градњи сушаре. Међутим и данас потешкоће су око монтирања постројења за сушење

У сточарској задрузи Стричићи подићи ће се до конца ове године зграда за млекару и већи овчарници

У сточарској задрузи Стричићи код Бања Луке учлањено је 69 домаћинстава. Задруга располаже са 600 дунума земље, 200 дунума пашњака и 100 дунума воћњака, са преко 600 комада оваца, 270 јагњади и 9 коња. Поликом оснивања задруге држава је задругарима пружила помоћ додјељивањем кредита и стоке. Од почетка свога рада, у мјесецу августу прошле године, задруга је показала знатне резултате. Добровољним радом задругара и народа из околних села подигнута је зграда са пет просторија у којој је смјештена управа задруге, а привремено и седиште мјесног народног одбора. Ове године задруга је извезла неке количине мљечних производа за тржиште у граду. Предузећу за промет вуном задруга је откупила преко 800 кг. вуне. Стручна комисија извршила је у задрузи селекцију оваца тако да је знатно побољшан квалитет вуне и млијека. Производњом мљечних производа руководи члан задруге који је завршио мљекарски курс при Пољопривредној школи у Бањој Луци.

Да би се повећала и модернизовала производња мљечних производа изграђене се у задрузи до конца ове године већа зграда за млекару. Ускоро ће отпочети изградња два велика овчарника са више одјељења за јагњад, овце, овнове итд., док је досада задружна стока била смјештена у пољске овчарнике. Грађевински материјал за подизање ових зграда већ је довезен, а задругари су се обавезали да ће добровољним радом извршити све грађевинске радове. У изградњи свих зграда узеће учешћа и народ околних села.

За прехрану стоке преко зиме задругари су спремили неке количине сточне хране. Министарство пољопривреде БиХ помоћи ће у томе задругу и додјелиће 10 вагона сијена.

ОТВАРАЊЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА У БИХАЋКОМ СРЕЗУ У ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ 1947/1948 ГОДИНЕ

Прије рата у бихаћком срезу радило је 16 школа са просјечно 2000 ученика. Ове године бихаћки срез има 19 школа са 3480 ђака, а отворине се још 3 школе (у Заложју, Грачици и Клишевици). Школске просторије ових школа смјештене су у приватне зграде, а по завршној адаптацији зграда чека се још једино на долазак учитеља.

У селу Ливи гради се модерна школа која мјештим није још завршена услијед алкавости приватног предузетника Асатурова.

Ове године у I разред уписано је 450 ђака, а још око 1000 ђака остало је необухваћено у школе. Највећи број необухваћених ђака има у селу Спахићима (400 дјеце ван школе), а ово село које припада МНО-у Сребљани има свега 4 пишмена. На том истом мјесном подручју за села Мустићи, Папари, Клокот, Каменица требала би већа заједничка школа чија се градња предвиђа у 1948 години.

У бихаћком срезу има 22 учитеља, а просјечно на сваког долази по 170 ђака. Мјештим има случајева да један учитељ ради са више од 200 ђака (Изачићи 224, Жегар 278, Скора 233, Соколац 218 и Кесеговац 238).

На првом засједању Градског народног одбора у Бањој Луци изабран је нови извршни одбор

18 и 19 октобра о. г. у вијећници Градског народног одбора одржано је засједање новоизабраних одборника Градског народног одбора у Бањој Луци. Најважнија питања која су третирана на засједању била су избор Извршног одбора и избор сталних комисија. Предложена листа од стране друга Милана Јанковића увијена је и у њу су ушли слиједећи другови:

Газић Дедо, претсједник, Одић Франо, потпретсједник, Цидара Данило, секретар, и повјереници Џин Фахрудин, Билбија Душан, Демировић Мушо, Југат Здравко, Ђорђевић Тодор, Гушић Кемал, Радман Стјепан, Јашаревић Хусеин.

Затим је одржао кратак говор нови претсједник ГНО-а друг Газић који се захвалио и обавезао да ће и нови Извршни одбор ГНО-а улагати све снаге у побољшању и што бржој изградњи земље. Обратио се присутним и овом приликом нису ушли у Извршни одбор ГНО-а напоменом да то не значи да они нису задовољни, већ да је то борба око што боље организације послова цијелога града тако да су другови размјештани тамо гдје су потребнији и гдје ће својим способностима боље одговорити. Подвукао је да не треба сматрати да ће све задатке који стоје пред Градским народним одбором извршавати и рјешавати само Извршни одбор, већ сви одборници као цјелина и сваки одборник као појединац у својој изборној јединици. Стара пракса се мора сасвим отклонити. Сваки проблем своје изборне јединице мора да зна одборник и ако је могуће одмах га рјешавати. На крају је нагласио да као основни задатак стоји повезивање и збијање у један чврст фронт који ће моћи даље рјешавати питање снабдјевања нашег града, и друго, остварити задатке који произилазе из Петогодишњег плана. Послије тога пошло се на избор сталних комисија. У комисију за одлуке и приједлоге ушли су: Јаворовић Живко, Видаја Данило, Билбија Душан и Буца Хамдија. У комисију за привредни план и финансије ушли су: Гушић Кемал, Ковачевић Здравко, Газић Дедо, Гранић Јосип и Тодор Ђорђевић. У мандатну комисију ушли су: Заим Османовић, Васка Вулин, Младен Пасарић, Липовац Јоко и Карабеговић Иро. Ове су комисије и прихваћене и одобрене од свих одборника. Затим је на приједлог друга Бинићке упућена поздравна депеша Президијуму Народне скупштине у Сарајеву.

На свршетку узео је ријеч још једном друг Газић и подвукао да се у даљем раду залажу сви и да се сваки задатак чим се појави одмах рјешава и не чека на засједање Извршног одбора.

У току Петогодишњег плана Бања Лука ће измјенити свој изглед

У низу значајних радова предвиђених Петогодишњим планом који ће се извршити у граду Бањој Луци, посебно питање претставља архитектонско-урбанистичко уређење града. Режимска Југославија овом питању није посвећивала скоро никакву пажњу, тако да се развитак града у овом погледу одвијао углавном стихијски и неплански. Као резултат свега тога Бања Лука као град данас има необичну физиономију: дужина града износи више од 8,5 км. док њен нашири изграђени дио износи једва 3 км.

Генерални регулациони план града Бања Лука коју ради група геодетских стручњака. Један од најзначајнијих радова на овом пољу извеће се регулација потока Срећнице који пролази кроз средину града и претворио у лешто нечистоће. Извршеће се изградњи нова алеја. На овај начин би се у самом средишту града ослободио велики дио грађевинског простора, који ће се поред изградњом већег броја нових стамбених зграда. Поред тога извршеће се уређење и чишћење запуштених обала Врбаса, гдје се предвиђа и уређење кеја. На овај начин би се искористиле све предности Врбаса као и садашње тврдаве Кастел и џамије Ферхадије које претстављају историјске знаменитости града, односно подизање зелених [illegible] са, док би се садашња стална пијаца која се налази на том мјесту пребацила на десну обалу Врбаса испод Ребровачког моста. У погледу уређења градског аутобуског саобраћаја план предвиђа продужење саобраћајне артерије Траписти — Горњи Шехер увођењем модерних возила и детаљним уређењем читаве линије, као и изградњу нових мостова преко ријеке Врбаса. Исто тако предвиђа се асфалтирање и коцкање већег броја градских улица. У стамбеном плану предвиђа се повећање броја основних школа, изградња нових културних домова и куратовима и осталих просвјетних установа. У плану се такође предвиђа изградња великог купатила у средишту града, као и изградња зелезничког дома на брду Шехтићи у околини Бања Луке. Обновиће се ribblie mrtestilište на Врбасу и у предграђу Новоселија, гдје ће се подићи и један ресторан. Велики дио од ових планом предвиђених радова отпочеће још током идуће године.

Прво засједање новоизабраног среског народног одбора у Бањој Луци

26 октобра одржано је прво редовно засједање Среског народног одбора у Бањој Луци на којем је усвојен пословник о даљем раду одбора и изабрани нови чланови Извршног одбора. Послије одавања почасти палим борцима изабрана је вјерификациона комисија за преглед одборничких увјерења и претреса изборних аката. Пошто су изабрани одборници положили заклетву изабран је Извршни одбор у који су ушли слиједећи чланови: Бранко Сурчић, претсједник, Гојко Гаић, потпретсједник и претсједник Планске комисије, Милорад Пејчиновић, секретар и шест чланова одбора. Засједање је завршено избором сталних комисија које ће радити у оквиру Среског народног одбора.

М. П.

НА ПРВОМ ЗАСЈЕДАЊУ СРЕСКОГ НАРОДНОГ ОДБОРА У САНСКОМ МОСТУ ИЗАБРАН ЈЕ ИЗВРШНИ ОДБОР И ЧЛАНОВИ СРЕСКОГ СУДА

У Санском Мосту одржано је прво редовно засједање Среског народног одбора на којем је изабран нови извршни одбор и чланови Среског суда.

Иза доношења пословника једногласно је усвојена кандидатска листа са избором чланова за нови Извршни одбор. За претсједника је изабран Додик Петар, за потпретсједника Корлат Смајо, за секретара Станић Мујко и пет чланова. Затим су изабрани чланови комисије за одлуке, комисије за привредни план и мандатске комисије. На крају засједања изабрани су нови чланови Среског суда у који су ушли: Зоран Бленовић, претсједник, Ершеф Шабић, сремски судија и 160 присјесника.

С. П.

Извршене су све припреме за кампању народног просвјећивања у Бањој Луци

Ових дана Градски културно-просвјетни одбор у заједници са квартовским одборима вршио је интензивне припреме за претстојећу кампању просвјећивања, а нарочито за недјељу народног просвјећивања која ће трајати од 8 до 15 новембра о. г. Ова недјеља била је предвиђена за период од 1 до 8 новембра па је требало промијенити због припрема прославе Октобарске революције. На сједници културно-просвјетног одбора већ су расправљена сва питања припрема. Извршен је попис неписмених, распоређени су по течајевима, одређени руководиоци и провиђена сијеста за одржавање течајева. Набављен је сав потребни материјал. За недјељу народног просвјећивања све је предвиђено. У току те недјеље одржаваће се приредбе по квартовима, а даће се једна репрезентативна у Фоскултурном дому у чијем ће програму наступити »Пелагић«, синдикалне подружнице Творнице духана, жељезничара и Народног позоришта а учествоваће и квартови. Израђене су плакате, дијапозитиви за биоскопе и организовано растурање значака. По вечери [illegible] одржаваће се предавања, конференције и уколико вријеме буде погодно и фоскултурне приредбе. Градски културно-просвјетни одбор посједује кино апаратуру за уски филм те ће се за вријеме кампање давати претставе течајима. Зато је потребна набавка филмова са уском траком. Од Министарства просвјете затражен је фотографски апарат и материјал да би се нашој штампи омогућило да изјутриј кампању, а тако исто да би се осигурале слике за изложбу.

Земаљско грађевинско предузеће „Крајина" завршило је изградњу више од 60 објеката

ДО КРАЈА ГРАЂЕВИНСКЕ СЕЗОНЕ ПРЕДУЗЕЋЕ ЋЕ ОСТВАРИТИ ПОСТАВЉЕНИ ПЛАН

Ове године Земаљско грађевинско предузеће у Бањој Луци предузело је изградњу 140 објеката, од којих велики дио отпада на новоградње. Досада су на многим градилиштима постигнути велики радни резултати и на вријеме извршени постављени плански задаци. То је у првом реду омогућила нова организација рада, примјена новог начина зидања, правилно искоришћавање стручне и нестручне радне снаге, правовремено достављање материјала на градилишта и пуно залагање радних група и техничког руководства предузећа. Радном колективу грађевинског предузећа »Крајина« додијељена је ове године прва заставица Министарства грађевина Босне и Херцеговине као најбољем радном колективу у грађевинарству у Босни и Херцеговини. Даљним залагањем радни колектив поновно је оправдао оно застужено признање и показао пуно залагање и иницијативу у извршењу и премашењу свих постављених задатака.

Досада је Земаљско грађевинско предузеће »Крајина« изградило 60 објеката, док су на многим осталим објектима грађевински радови у завршној фази. Користећи се досадашњим искуствима са градилишта радне групе све више усавајају и примјењују као сталан метод рада нов начин организације радова и нов начин зидања. Тако је омогућено правовремено уклањање техничких које коче примјену нових метода у раду, а с друге стране омогућена је свестрана иницијатива у усавршавању нових метода рада. Захваљујући тој свестраној иницијативи и залагању радног колектива изграђени су на вријеме и више рока велики објекти, тако да се сада радна снага може пребацити на остала градилишта.

У Бањој Луци довршене су зграде за дјечју болницу, нова зграда за одјељење интерних и тубер кулозних обољења, зграда за кухињу Државне болнице, нет радионица и гаража са 18 боксова за потребе Земаљског грађевинског предузећа, нова пилана и зграда гимназије. У Лебановици »Јелшинград« извршено је проширење одјељења за лебаше и подигнута зграда за нову механичку радионицу осим насипа. Извршена е адаптација на згради за кројачко одјељење болнице. У току су завршни радови на станбеним зградама под пастувском станицом и на згради за конјушницу. Велизом дијелом довршене су зграде за машинско-тракторску станицу.

На мјесном подручју Лакташи довршене су двије станбене зграде са 16 станова, изграђене три пољске пећи за печење цигле и 12 објеката нацртани. **У Србцу** су подигнуте четири станбене зграде и за 90% завршене зграде за машинско-тракторску станицу. **На ергели »Вучјак« код Прњавора** изграђена је велика штала за коње и двије куће за станове, а завршни радови изводе се на двије веће станбене зграде и на штали за смјештај кобила. **У Приједору** је изграђена творница воћних сокова, велики магазин за воће, зграде за воћни расадник и зграда управе у силосу. Завршени су адаптациони радови на гимназији. За машинско-тракторску станицу у **Бос. Дубици** изграђено је пет нових зграда. **У Кључу** и **Мркоњић Граду** подигнуте су зграде за основну школу. **У Јајцу** је саграђена пилана, вагрогасни дом и три велике станбене зграде. Завршавају се радови на три остале станбене зграде и на радничким становима за предузеће »Електробосна« **У мјесном подручју Волара**, срез Јајце саграђено је неколико објеката за творницу гипса, зграда творнице довршена је за 95%, а потпуно су изграђене зграде за механичку радионицу, за управу, магазин, и пријавна зграда. Куће за радничке станове код творнице подигнуте су за 80%. **У Санском Мосту** изграђена је пилана станица за воће.

Велик радни успјех постигла је радна група предузећа која је радила на изградњи сушнице за жито у Бос. Градишци. Зграда је подигнута за 18 дана, т. ј. за 40% прије рока. Сушница је подигнута на 7 спратова и модерно уређена. Поред сушнице подиже се магазин за кукуруз и остали објекти.

Упоредо са радовима на грађевинским објектима Земаљско грађевинско предузеће »Крајина« ради на изградњи путева и подизању насипа. На цести Бања Лука — Челинац изграђен је нови експресни пут у дужини од 10 километаса. У Лијевчу пољу извршени су досада радови на насипима у вриједности од око 4 милиона динара. Радови на подизању насипа се настављају и имају велико значење за привредни развитак овог краја. Поред насипа изграђена је једнопратна чуварска зграда.

Радови на осталим незавршеним објектима још су у току и велик број ће ускоро бити завршен. Удвајући све снаге и примјењујући досада стечена искуства на раду, радни колектив предузећа испуњиће потпуно постављени задатак.

РЕЗУЛТАТИ КАМПАЊЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ХИГИЈЕНСКО-ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ РАДА

У увођењу хигијенских и техничких мјера најбоље резултате показала су предузећа прехрамбене индустрије и већи радни колективи

Кампања за побољшање хигијенско-техничке заштите рада у бањалучким предузећима, која је отпочела овога мјесеца, треба да се одвија према одређеним плановима и уговорима између синдикалних подружница и управа предузећа. Рад треба било је неопходно потребно да прије почетка кампање синдикалне подружнице, инспектори рада и управе предузећа да тајно прегледају фабрике и радионице и да на основу прегледа установе недостатке и нове мјере за хигијенско-техничку заштиту рада у предузећима. У плановима и уговорима требало је да се изнесу конкретне задаће за уклањање тих недостатака и да се одреде рокови од којих ће се поједине мјере остварити. У развитку кампање показао се значај израде детаљних планова и уговора и одређивања рокова за спровођење предвиђених мјера. То поново указује на велику предност планског рада како у производњи тако и у свим другим секторима у предузећима. Предузећа која нису донијела или нису правилно или благовремено израдила планове и уговоре за спровођење мјера у хигијенско-техничкој заштити рада знатно су подбацила или су у закашњењу у остваривању тих мјера. С друге стране, код многих предузећа која су достављала планове и уговоре недостајала је стална и правилна евиденција за упоређивање остварених мјера у декадама са примљеним обавезама синдикалних подружница и управа предузећа. Извјесне недостатке у евиденцији показала је и комисија за хигијенско-техничку заштиту рада при Срезовском синдикалном вијећу која је организовала кампању и руководила њеним радом. Обилазећи предузећа комисија је усљедило извршила контролу шта је учињено под приложеним обавезама, али недостатак евиденције није омогућио потпун преглед развијања кампање као и брзо пружање помоћи тамо гдје је била потребна. Поређењем планова и уговора са декадним извјештајима знатно би се унаприједио одвијање кампање, брже би се учиниле недостаци и пропусти.

Непотпуна општа евиденција у општем развијању кампање у великој је мјери послиједила слабог рада комисија за хигијенско-техничку заштиту рада при синдикалним подружницима у достављању извјештаја, које су често достављало извјештаје тако да нису могли послужити за кориштење једне опште евиденције. Комисијама за хигијенско-техничку заштиту рада при подружницама указано је више пута на ову грешку али знатан дио није по том питању подузио потребне мјере. То је у исто мјери и грешка радничких инспектора који имају руководећу улогу у увођењу хигијенско-техничких мјера у предузећима. У многим предузећима досада нису постигнути очекивани резултати какве је могуће постићи правилном и сталном евиденцијом и већим пружањем помоћи са стране управа предузећа комисијама за хигијенско-техничку заштиту рада при синдикалним подружницама.

У почетку кампање предузећа су разврстана у три групе према особинама производње и броју чланова радних колектива. Досада је најбоље резултате показала прва група у коју улазе 29 предузећа прехрамбене индустрије и предузећа са већим бројем упослених радника. У тим предузећима предвиђено мјере за хигијенско-техничку заштиту рада у кампањи овог мјесеца извршене су до 25 о. мј. просјечно за 70%. Знатан дио предузећа из друге и треће групе залажило се на уклањању недостатака у хигијенско-техничкој заштити рада и према плановима дјелимично предузело увођење низих мјера. Међутим спровођење тих мјера често се одвијало ван плана, без евиденције а у великим подружницама и без плана. Тако синдикалне подружнице трговачких предузећа, школа и дјечјих домова нису уопште достављала планове и уговоре за спровођење кампање. Слаб рад показало је и Шумско газдинство нарочито код увођења заштитних мјера за радника на шумским жељезницама.

Досадашњи резултати кампање за хигијенско-техничку заштиту рада показују да су многи радни колективи схватили значај хигијенско-техничке заштите рада, његовог увођу у производњи и у заштити и подизању здравственог стања радника. Одговорна руководства треба да спровођењу тих мјера приђе плански, посвећују довољну пажњу евиденцији. Тим треба да се нарочито руководе она предузећа која ради недостатка плана и евиденције досада нису извршила постављене задатке.

Творница обуће у Бањој Луци испунила мјесечни производни план у септембру за 63%

Радни колектив Творнице обуће у Бањој Луци и поред потешкоћа у раду успио је да мјесечни производни план у септембру оствари за 63% од предвиђеног. Подбацивање плана услиједило је углавном због недостатка потребних стројева као и због слабог квалитета сировина, што увелико отежава продукцију. Но упркос тога квалитет производа побољшан је за 2%. Нарочито добре резултате показало је недавно формирано хеонтехско одјељење у којем раде искључиво омладинки. Ово одјељење свакодневно преваљује колективну норму од 8 до 10%.

Управа предузећа у заједници са синдикалном подружницом посветила је нарочиту пажњу уздизању стручног кадра, те је у току мјесеца одржан хеонтехски курс на којем је 12 сналажљивих способљено за квалификоване раднике, док је још у току један курс којег посјечује 25 другарица.

Да би се побољшала исхрана радника у предузећу, предузеће је предвидјело изградњу велике мензе за 200 радника која ће се завршити ових дана. Радни колектив предузећа дала је у овим радовима велики број добровољних радних дана.

Одржано је неколико квартовских конференција у Бањој Луци по питању наплате пореза

Досадашњи развој наплате пореза у Бања Луци показао је да бројни обвезници са највећим разрезом најслабије се одазивају. То су углавном богати власници великих кућа и трговци, док је међутим одзив осталог грађанства бис задовољавајући. Да би се сав порез на вријеме укупно, по удруженима и квартовима одржавају се савјетовања са грађанством и конференције. Ове конференције дале повољне резултате обвезом и на то што ће се, нарочито велики обвезници са већим разрезом, подузимати потребне законске мјере.

Sindikalna područnica zdravstvenih radnika u potpunosti ostvaruje primljene obaveze za higijensku i tehničku zaštitu rada

Kampanja za higijensko-tehničku zaštitu rada u područnici zdravstvenih radnika otpočela je masovnom konferencijom na koju je izvršen značaj higijensko-tehničke zaštite trudbenika u zdravstvenim ustanovama i zadaci u pretstojećoj kampanji. U iscrpnoj diskusiji istični su nedostaci u pojedinim odjelenjima za zarazne bolesti i na rentgenskim odjelenjima. Zatim je usvojen plan za uklanjanje nedostataka i sprovođenje novih higijenskih i tehničkih mjera. Oformljena je komisija koja se obavezala da ostvari postavljeni plan u saradnji sa upravom bolnice i upravom sindikalne podružnice. Prema postavljenim rokovima plan je dorađa i potpunosti ostvaren. Održano je predavanje o štetnosti alkoholizma i izdan poseban broj zidnih novina o značaju higijensko-tehničke zaštite. Po svim odjelenjima i laboratorima postavljene su pljuvaonice, i preduzete mjere za obaveznu kupanje osoblja u higijenski uređenim kupatilima. Kampanja se nastavlja održavanjem kraćih predavanja po radionicama i uvođenjem novih higijensko-tehničkih mjera.

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ВЕЛИКОГ ОКТОБРА

Култура и позоришна умјетност малих народа у Совјетском Савезу

Обарањем буржоазије Великом октобарском социјалистичком револуцијом осигурана је могућност развоја истинске народне културе. Успјеси које је постигла совјетска власт на том пољу немају такмаца у историји земаља. Ликвидација неписмености, у врло кратком времену, стављаньe свих токовина културе у службу народу, подизање из народне масе најталентованијих државника, руководилаца у привреди, уздизање умјетника, књижевника, композитора, научника и инжењера — то су успјеси који се не могу наћи ни у једној капиталистичкој земљи.

У старој царској Русији нарочито су били угњетавани мали народи. Они су били потпуно непросвијећени, не само да нису имали своје књижевности, него ни своја писма. Сада су ти народи постали равноправни чланови братске породице република уједињених у Совјетском Савезу.

У Башкирској Републици која се налази на Јужном Уралу, прије Велико октобарске револуције 80% Башкираца било је неписмено. Сада је у Башкирији остварено опште обавезно школовање. У Башкирији је отворено преко 5000 школа, у којима учи око 500.000 дјеце, 8 високих школа, око 50 средњотехничких школа, 20 научно-истраживачких института.

Прије 1917 године у Башкирији није било ниједног биоскопа. Сада Башкирија имаје 61 биоскоп и 14 драмских и музичких позоришта. Постоји 215 библиотека, 180 клубова и преко 1.000 сеоских читаоница. За 30 година совјетске власти Башкири су створили свој књижевни језик, одгајили своју националну интелигенцију, своје глумце и сликаре.

Још су значајније промјене које су се десиле у животу народа Коми, који живи у Тајги на падинама Урала и Тимана. На огромној територији од 375.000 км² живе свега 319.000 људи. Основно занимање Коми је лов.

У селима Комна није се могао наћи ни један писмен човјек. Сада су у републици Коми скоро сви писмени. Овдје се издају многобројни листови, књиге; часопис на језику Комна. У 646 школа које су отворене за вријеме совјетске власти учи преко 50.000 ученика. Постоје 2 високе школе и 15 средњотехничких школа. Прије револуције овдје је било свега 5 лекара, док сада постоји 2.000 санитетског особља.

У земљи вјечног мраза ничу градови са позоришима, клубовима, домовима културе и библиотекама. У Републици Коми постоји драмско и музичко позориште, симфонски оркестар, филармонија, музичке школе. Коми масовно користе позоришне, биоскопе и радио.

Монголија је земља сточара — номада, једног од најзаосталијих народа предреволуционарне Русије. Међу Бурјатима је било највише 3,4% писмених. Сада у Бурјат-Монголској Аутономној Републици постоје стотине школа, неколико високих школа и националних позоришта. У Бурјат-Монголском државном музично-драмском позоришту дају се музичке драме и комади које су створили Бурјат-Монголски композитори и драматурзи, као и класичне и стране опере.

1940 године у Москви је основано Бурјат-Монголско позориште, а у марту 1947 године у Москви су дали приредбу књижевници и глумци Бурјат-Монголске на челу са пјесницима Жамсо Тумановим и Алексејевим Ухановим; као и драмаург — народни умјетник СССР Гомбе Цидендапов.

У главном граду Бурјат-Монголије — Улан-Удеу формиран је ансамбл за бурјатмонголску музику, пјесму и игру, којим руководи композитор и диригент Ж. Батујев.

Бурјат-монголски композитори и музичари музички се образују у музичкој школи и у Студиу Дома народне умјетности.

Композитор Земљанев, који је написао музику за комад »Смајлер«, био је раније пастир. Дојиниј је завршио Свердловски конзерваторијум. На конзерваторијуму сту диира други бурјат-монголски композитор Д. Ајушјев, син колхозника. Он је написао неколико симфонија.

1945 године на Бурјат-монголски језик преведене су комедије Шекспира »Сан љетне ноћи« и »Отело«, које су затим приказане у позоришту. Од руских комада су приказани — »Ревизор« Гогола, »Без криваца крива« и »Вјера« Островског.

У близини Чувашко Републике налази се Мариска Аутономна Република са око преко пола милиона становника. Прије револуције овдје је било 16% писмених, док писмених жена није било више од 2%. Сада се Марински крај не може више познати. Постоји 768 школа и 85.000 ученика, 3 научно-истраживачка института, 3 средњо техничке школе, 642 библиотеке, 445 сеоских читаоница и клубова, 2 музеја, 18 рејонских домова културе. Прије револуције није било ниједног Марија са вишим образовањем. Сада постоје 1500 лица са вишим и 30.000 са средњим образовањем. У току постојања совјетске власти међу Маријцима су се појавили књижевници, пјесници, глумци и композитори. Међу мариским композиторима познати су И. Полентеј, Ј. Ешпај, А. Сидушкин и други.

У Мариској Републици постоје 3 драмска позоришта. У њима се дају комади драматурга — Маријаца С. Николајева, Н. Абрамова и других.

Маријци имају филхармонију, музичку школу и музичку школу за дјецу.

У Алтајским планинама живе Орјети. Њих има око 120.000. Прије револуције они су били 100% неписмени, били су угњетавани, жене нису имале никаквих права.

Сада у главном граду Орјетске Аутономне Републике — Орјет-Туреју постоји народно позориште у коме се дају комади драматурга — Орјета. Треба споменути комад С. Тебекова, младог орјетског драматурга и глумца, посвећен легендарном јунаку Орјетије који се борио за ослобођење Алтаја.

Када се упоређује мрачна и тешка прошлост малих народа царске Русије са њиховим напретком који се догодио послије Октобарске револуције, постоји јасно да сваки народ, уколико му се обезбиједе услови економског и културног развитка, ненабежно треба да постане достојан и равноправан учесник заједничког стваралачког рада читаве државе.

Narodne vlasti u Banjoj Luci pomažu razvitak lokalne privrede

U radu na podizanju i unapređenju zanatstva i lokalne privrede u gradu, Gradski narodni odbor u Banjoj Luci postigao je od oslobođenja do danas vrlo dobre uspjehe. I pored nedostatka stručnih kadrova, a naročito potrebnih sirovina lokalno zanatstvo u Banjoj Luci se u odnosu na predratno neuporedivo brže razvija. Pored većeg broja zanatskih radionica privatnog značaja, naročito se uveliko razvila zanatstvo na zadružnoj osnovi — zadružne radionice koje su do sad uspjele da okupe veći broj produktivnih zanatlija. Do sada su na području grada otvorene 4 obućarske radionice koje rade u sklopu radničko-namješteničkih zadruga, zatim jedna frizerska radionica, te dvije inv 1 dske radionice: krojačka i obućarska. Kao samostalna preduzeća pod upravom Gradskog narodnog odbora formirano je gradsko krojačko preduzeće i radionica za izradu narodnih vezova, dok će se ovih dana otvoriti i gradsko obućarsko preduzeće. Pošto je njihov proizvodni zadatak s obzirom na nedostatak potrebnih sirovina dosta mali, oba ova preduzeća — krojačko i obućarsko — podmirivače u prvo vrijeme uglavnom privatne potrebe gradskog stanovništva. Isto tako nedavno je otpočelo sa radom preduzeće za izradu kožne galanterije, dok će ovih dana proraditi i novo osnovano gradsko stolarsko preduzeće koje će moći s obzirom na dovoljne količine sirovina kao i na raspoložive strojeve podmirivati potrebe grada u namještaju. Pošto lokalni izvori privrede ne mogu da podmire potrebe preduzeća u sirovinama, njihovo snabdijevanje velikim dijelom upućeno je na disporiciju ministarstva trgovine i snabdijevanja.

Radovi na pošumljavanju u okolini Banja Luke

Došla je jesenska sezona radova na pošumljavanju. Nedavna kiša je dobro natopila zemlju i omogućila da se sa radovima odmah započne. U ovoj sezoni u neposrednoj okolini grada predviđeni su radovi na pošumljavanju Krčmarice, Starčevice, Vrbanjskih Strana i Suturlije na onim terenima, koji će docnije posluziti kao osnov za stvaranje zelenog pojasa oko grada Banja Luke. Predviđa se sjetva hrastovog i kestenovog žira, sadnja bagrema, amerikanskog javora, pajasena, duda i crnog bora, zatim čišćenje raniih kulturа, resurekcija i pravljenje novih staza i puteva. Svi ovi radovi su sezonske prirode i ako se ne izvrše u relativno kratkom vremenu od svega nekoliko dana, biće dovedeno u pitanje izvršenje predviđenog plana. Radi toga su potrebni napori i zalaganje ne samo šumarskih stručnjaka već i svih masovnih organizacija našeg grada.

Prelazom na plansko izgrađivanje naše narodne privrede pred šumarstvo se postavljaju veliki i odgovorni zadaci. Od šume se ne traži da proizvodi samo jednu od najskupocjenijih sirovina današnjice — drvo, već i da vrši svoju ulogu u zdravstvenom, estetskom i socijalnom pogledu. Ovi momenti postali naročito važni u onim šumama, koje su smještene oko gradova, tvornica, radničkih naselja i pored puteva i željeznica. U takovim šumama više se ne vodi šumsko gospodarstvo kome je glavni cilj proizvodnja drveta, već parkovno gospodarstvo, kome je glavni cilj pretvaranje šume u mjesta za odmor i oporavak naših trudbenika. Prema težnjama modernog urbanizma svaki grad treba da ima što više parkova, dvoreda, travnjaka i cvjetnjaka da bi mogao odgovarati savremenim potrebama. Drvo kao takovo treba da postane okvir svake ulice, ceste, puta, željeznice ili kanala. Drvo u grupama i skupinama treba da zauzme što više mjesta u parkovima a šume da obuhvate čitav grad zelenim pojasom odmorom i zdravlja. Banja Luka u tom pogledu zauzima vanredno dobar položaj. U neposrednoj blizini grada nalaze se prostrani šumski tereni, na kojima se iz godine u godinu vrši pošumljavanje, probijanje novih staza i puteva, uređenje šumskih rasadnika i vrela itd. Naša Starčevica već sada izaziva divljenje prolaznika, iako njezino uređenje ni izdaleka još nije završeno.

Dolina rijeke Suturlije, gdje će se još ove jeseni izgraditi udobna staza za pješake, može se po svojoj ljepoti takmičiti sa najljepšim prirodnim parkovima u našoj zemlji. Transka šuma postala je već odavno popularnim izletištem naših građana. Za ljubitelje planinare stoji na raspoloženju Bjelševina i Crni Vrh.

Do skora su svi problemi oko pošumljavanja i uređenja našeg grada rješavali samo šumarski stručnjaci po svojoj dužnosti. Oni su bili ujedno i pioniri na ovom polju rada. Prelazom na plansku privredu i novom organizacijom našeg društvenog uređenja, u ovim radovima treba da intenzivno sudjeluje i Gradski narodni odbor i sve masovne organizacije grada Banja Luke. U interesu je grada, u interesu svih nas, da čim prije završimo veliki posao na regeneraciji šuma u okolini Banja Luke i time stvorimo uslove za odmor, razonodu i poboljšanje zdravlja radnog narod a našeg grada.

Šumska uprava u Banjoj Luci ovih dana organizuje niz akcija u okviru »Nedelje šume« na pošumljavanju i ostalim radovima na Starčevici, Krčmarici i Suturliji, pa je dužnost masovnih organizacija našeg grada da u tim akcijama u što većem broju sudjeluju.

Ing. N. P.

И поред потешкоћа рад антитуберкулозног диспензара у Бањој Луци одвија се са успјехом

При државној болници у Бањој Луци од 1927 године постоји антитуберкулозни диспензер, који ће у току идуће године радити као самостална здравствена установа републичког значаја. Диспензер се бори у свом раду са потешкоћама, пошто његова дјелатност рада обухвата 20 срезова, дак на примјер у Хрватској један овакав диспензер долази на један срез. Сам смјештај диспензера не одговара хигијенским условима. Просторије су неподесне, мрачне и недовољно простране, тако да уопште не располажу са чекаоницом за пријем пацијента која је нарочито потребна. Нарочито је осјећа недостатак особља које би вршило патронажну службу, а исто тако осјећа се и оскудица у медицинским инструментима, нарочито игала за обављање, односно давање инекција. Ово све успорава рад диспензера као врло важне здравствене установе.

И поред свих ових потешкоћа у раду диспензера у току ове године постигнути су задовољавајући резултати, тако да је кроз њега до сада прошло 2410 лица над којима је извршено укупно 5668 рентгенских прегледа, дато 528 инекција пнеумотарака и извршено 318 опитних седиментација крви. Да би диспензер проширио свој рад у идућој години предвиђа се његово проширење надоградњом нових просторија према расположивим могућностима као и повећање броја помоћног особља.

Премијером „Туђе дијете“ отпочела је позоришна сезона

30 о. мј. Народно позориште у Бањој Луци отпочело је нову сезону премијером „Туђе дијете“ комедијом од Шкваркина у режији Петра Матића.

„Туђе дијете“ посједује елементе који је уврштавају у први ред комедија васпитног значаја обзиром на њену актуелност за нашу стварност поред тога што њена техничка изграђеност, пуна хумористичких финеса и духовитости далеко превазилази просјечност. За нашу публику чије је изживљавање хумора на сцени одгајао Нушић, ова комедија значи корак напријед, то јест поспешује њену оригиналитету да осјети хумор у још чаршћој повезаности друштвених порблема са карактерима комедије. Тиме не потцјењујемо неоспорни значај Нушића као хумористе, већ подвлачимо поводом „Туђег дијетета“ како се живот заплета и духовитог обрта може користити и успјешно стварати а да се при томе не замарају идеологијске фиксаже друштвене приједе за волу јаког комичног ефекта. Додуше овдје треба имати на уму да су услови стварања код Нушића били сасвим другачији, него код Шкваркина и Нушић је у оквиру свог времена и те како револуционарен.

Фабула „Туђег дијетета“ прилично је једноставна. Једна совјетска дјевојка као и свака дјевојка има „обожаваоца“. Дешава се неспрасном, који њену околину доводи у увјерење да је она у „другом стању“. Ту аутор мајсторски ствара заплет. Совјетска друштвена структура заслужа своје чланове у условима који не допуштају психолошку могућност да осјећају ужасавање, који овакве чињенице изазива у грађанскиме односима буржоваског друштва. Схватити, разумјети и стајати над оваквим случајем, врло је осјетљива ствар која се не може превазићи једностаним теоретским увјерењем. Коста и Сенечка, два поштена совјетска младића, искрено воле Мању, али не могу одмах да слогну снаге да са разумијевањем доживе страшнино сазнање њеног стања. Здрав инстинкт совјетског човјека ипак побјеђује у њима и они односе побједу над собом и у њихову на кратко вријеме замрачену свијест продире спознаја да волити значи нешто више. Код Сенечке тај се процес одвија ипак са застрањењем. Он ту побједу тумачи и осјећа као неко херојство, гигантски подвиг и жртву која га у властитим очима уздиже у болесну висину. Он кад сазнаје да Мања није била у стању пада у разочарење, јер му ореол херојства измиче. Овакве начини превазилажења није нити можеља нити природан, јер се може догађати и у оквиру буржоваског друштва. Ново друштво не протјерује криве сматања и предрасуде за поједе правно осјећање неке жртве и патње, већ остаје да тјешњ „јунака мученика“. Само спонтана свијест и увјерење да је оно негативно сувишно и глупо карактерише процес ликвидације заостаности и незадовољства у новом друштву. Такав тип новог и здравог човјека писац је преталожио у студенту Јакову, којег суочава са дјевојком која је за заиста како би се то рекло преварена. Он са снажно подвученом нотом истинскиг човјека прилази тој дјевојчици без оклијевања или претходног превирања и без осјећања жртве да чини бог зна какво надљудско дјело. Ово задње далеко је узвишеније него напор да се „напокон отрјешим и ту је оно што новог човјека чини заиста новим и истинским људским. У комедији се непрестано заплићу стари и нови назори, т. ј. остаци господарских инстината бившег друштва, подмећу се и стварају ситуације у којима је комична разуртаг противурјечности између нових услова живота и рада и још у потпуности неусвојених одговарајућих принципа. Аутор је напредну совјетску дјевојку од једном са свих страна опколио са свим оним што је она живјели у таквом друштвеном поретку презрела и одбацила. Она доживљава оно што доживљавају и што ће доживљавати још дуго времена све дјевојке. Да праведност и истина напокон тријумфују сасвим је реално и разумљиво у средњим условима. Али, у свакодневном животу, у свакодневном раздвајању заостали и напокон у свакодневном раздвајању заостали у схватању живота ипак они налазе пут да се у свим важнијим стварима споје са новим стремљењима и гледањима совјетског друштва. Искреност, поштење и добра воља доволне су да успоставе не само сношљивост него и активну сарадњу између старих и младих. Једном ријечју „Туђе дијете“ одиграле огромну васпитну улогу са наших позорница.

Прва премијера Народног позоришта показује да нови курс усмјерен на подизању квалитета претстава није био само фраза. Осјећа се да је учинјаност колектива и задовољавајући утисак скоро сваког појединца плод једног озбиљнијег и систематског рада. Овакав домаћ могао би се можда дјелимично приписати искусном глуму и редитељу Петру Матићу који је овом поставком поучно несумљив успјех.

Примјећујемо да Вера Петковић показује видан напредак. Овог пута у улози Мање претставља се са новим могућностима којих до сада код ње нисмо замјећивали. Чини се, да их она раније цијила што је била можда грјешна режисјер. Тиме не кажемо да је у потпуности задовољила. Нарочито нека избјегне ову театралност рецитативног подлачења у лекцији из напредности Мањиним родитељима. То се може природније говорити. У почетку, вјерна због тремо, била је доста неубједљива, али из сцене у сцену била је све боља. У вази са њеном улогом треба да прозови совјетску литературу и друге материјал, нарочито Октобарску револуцију, чиме ће стећи потребну куглу, у за правилнији и успјешнији изражавању у улоге совјетских људи. Обично репертоар она спаска вриједи за све главнове Народног позоришта.

У Петру Матићу добили смо глумца великог формата. Улогу Сергија Карауловa изваја је безпрјекорно. Осјећали смо правог умјетника и рутинера.

Стенко Буханац наставља да одушевљава бањалучку публику. Његове неоспорне комичарске способности поново су се афирмирале у улози Сенечка. Он је заиста глумац за кога се не може рећи да добија захвалне улоге, јер улоге радовно захваљују њему. Без специјалног напора постиже ефекат, што је ријеткост код комичара.

Божидар Влајић дао је више него што смо очекивали обзиром на разумљиву теоријску да се реално интерпретира совјетског човјека какав је Јаков. Илијо нам се чини да није дао све оно што се осјећа да може дати. Његов талент посједује јаке развојне могућности, што закључујемо из чињенице да се на моменте пењао до високог умјетничког стила. Уз Матића и Буханца највише се приближио перфектности уноге. Од млађих он и Нада Матић у улози Раје показали су највише умјетничке културе. Нада Матић унијела је истанчано разумијевањ, а нарочито, профинено спољно манифестовање унутрашњег превирања. Одмјерена и природна, што није обично за тако младу глумицу. Њен развој знаћи ће сталан успон. Интелигентно тумачење њене улоге јасно говоре у пригог таквог мишљења.

Ема Микић успјешно је ријешила свој задатак. Покварену удовицу Агрипину изнијела је одлично и дала је све што је било потребно.

Илија Петковић (Прибилев) солидно је изредио покваренјака и дао је лијепу сценског покрета. Још само треба да обрати пажњу на звучнији наглашавање сваког ријечи које су му често неактивстично и изгубе се слуху гледаоца.

Петар Петковић у улози Кошке прилично је подбијено. Совјетском младићу дао је на моменте дендијевски тон и потребно је да својој поставци дође темељитој корекцтуру са једним озбиљнијем студијем своје улоге.

Дана Петровић (Олга Павлова) симпатично је изнијела лик старомодне бабушке и с њом смо потпуно задовољни.

Код Мире Милићевић (Зина) примјећујемо напредак, али призвука дилетантизма још се није ријешила. Она треба још много да ради не само са техничке стране, већ што је важније на уздизању њене културе. Без тога неће моћи напријед.

Стојан Живановић (Александар Мироновић) није претјерао ни горе ни доле. Углавном је успјео.

Fiskultura i sport

Poštovanom igrom Borac je pobjedio Sarajevo 2:1

U utorak 28 ovog mjeseca na povratku iz Zagreba gostovao je u Banjo Luci fizički predstavnik Bosne i Hercegovine FD Sarajevo (b.v. Torpedo). Gosti su nastupili u pristojnoj postavi sa domaćim Borcem. Ma da je bio mutan i hladan jesenji dan utakmica je privukla blizu 2000 gledalaca.

Davanje prognoze nisu od Borca očekivale ništa nego, više manje, dobar otpor, to jest, da se njegov poraz zrazi u što tlesnijem rezultatu. Ali, borčeva jedanaestorka iznenadili su i ne samo brzinom dobar otpor, već su primjernom borbenošću prisilili goste na podredenu ulogu u većem dijelu igre. Superiorna tehnika sarajevca razbijala se o snažan start i zadivljujću borbenost Borca. Hočemo da pobijedimo — ta parola prožimala je svaki potez domaćeg tima i nije zaoreg, da gosti, pored svoga, neosporno vješćeg baratanja sa loptom usvoje nešto od onog elana koli je Borac tako divno ilustrirao u ovom susretu. Izraden sistem, dopadljive finese, smišljene kombinacije — sve je to krasilo igru našeg lizaša, ali ipak borčeve navale, premda više spontane, bile su prodornije i praćene dojmom veće opasnosti po gol, nego one njegovor protivnika. Da je centarfor Borca, Skorić, imao malo više sreće u svojim inače topovskim udarcima, poraz »Sarajevas« ne bi se mnogo razlikovno od onog u Zagrebu. Njegov prvi gol je malo remek djelo. To je bio udarac kakav se rijetko viđa na fudbalskim utakmicama. Uz dalje usavršavanje i sticanje veće elastičnosti Skorić će se brzo razviti u najopasnijeg navalnog igrača naše Republike. Mastela je kao i uvijek bio glavni konstruktor i mozak tima. U toku cijele igre nije učinio skoro ni jednu grešku. Tica je igrač rijetke sposobnost.. Pravi je majstor u vođenju lopte i strašno je teško otet mu je. Liso, na lijevom krilu, smion i prodoran. Odbrana je vršila svoj posao i nema se skoro nikome ništa prigovorit. Novi golman pozrtvovan i talentovan. Posljedule dobar refleks. Igrač. Sarajeva bi li su možda premoreni, što ih može donekle opravdati što nisu izdržali temno nametnut od Borca. Inače na momente pokazali su veliko umijeće. Svrake je zaista veliki talent. Rajić nije više onaj stari. Osim par vještih rutnerskih poteza nismo vidjeli ništa drugo. Za savremeni stil suviše je spor. Od lijevog krila Lazarev.ca očekivali smo više. Uopšte navalni red gostiju ostavlja utisak petorice suptilnih majstora koji vole da vezu, ali kole krajnji efekat, to jest, gol, baš mnogo ne zanima. Gol koji su dali plod je lijepe i duge kombinacije. Samo neka uoče da golovima u nogometu ne mora baš nužno prethoditi estetika. Borac nije trčao za ljepotom, ali je korisnije usmjeravao svoje snage, zašto je bio nagraden zasluženom pobjedom.

Utakmica je ispunila naša predviđanja da Borac opet pretstavlja čelinu, koja se može suprotstaviti i najboljim protivnicima. Iz dana u dan Borac podiže kvaliteт i disciplinu svojih igrača i ako ovako nastavi veliki uspjeći neće ga mimo ći.

OД I ДО 15 НОВЕМБРА ОДРЖАЋЕ СЕ ЈЕСЕЊИ КРОС

За овогодишњи есењи крос на терну бившег бањалучког округа извршено су врло слабе припреме готово у свим срезовима. Термин за одржавање кроса одређен је од 1 до 15 новембра, мјешутим непосредно пред самим почетком јесењег кроса испоставило се, да се тек сада нађе брат на мисао отпочело са организационим и агитационим радом. Прољетни крос, чијим се резултатима не можемо никако задовољити, праве је слика шта значи на вријеме неизвршене припреме. Мјешутим искуством стеченим при одржавању прољетног кроса није се користило ни једно наше фискултурно руководство. Како се поврашно и немарно према припремама за крос односе наша фискултурна руководства илуструје најбоље случај у Бањој Луци гдје је за прошли уторак био заказан пленум фискултурних руководилаца, а на који је дошло свега неколико људи. Будући да е за кроз неопходно потребно извршити неколико вјежби и тренинга, а да је почетак кроса већ за неколико дана, фискултурни руководства подружнице и ЈНО-е требала би учинити да онолико колико се то у послједњем часу може.

U BANJOJ LUCI SU OTVORENA TRI VEČERNJA KURSA ZA ČLANOVE SINDIKALNIH PODRUŽNICA

Pri kulturno-prosvjetnom odjeljenju Sreskog sindikalnog vijeća u Banjoj Luci otpočela su sa radom tri večernja kurse za članove sindikalnih podružnica. Kurseve pohađa veći broj radnika iz proizvodnih preduzeća. Večerni sindikalni kurs posjećuje 123 radnika i namještenika. Kurs će trajati četiri mjeseca i za to vrijeme kursisti će se osposobiti za niže sindikalne funkcionere. Niži prosvjetni kurs posjećuje 72 člana sindikata, a trajaće pet mjeseci. Sindikalna podružnica prosvjetnih radnika obavezala se da dadne predavače za ovaj kurs. Svršenim kursistima pružaće se osnovna školska naobrazba. Za večerni, gimnazijski kurs, koji se ove godine otvara prvi puta, prijavilo se 120 polaznika. U toku četiri mjeseca kursisti će završiti jedan razred gimnazije.

У режисјску поставку »Туђег дијетета« не можемо за сада улазити јер нисмо дјело имали у рукама па ћемо то учинити другом прликом. Само ћемо похвалити сценографа Јосипа Винкарића који је природно и прецизно до педантности уредио сцену тако, да су све реалистични и веома дјелимично дјеловале, што је много допринијело позитивном утиску са ове премијере. Такође се примјетношћу констатујемо да су се глумци врло незнатно осиљали на шаптаћа, а то се досада скоро редовно догађало. Хтјели бисмо још примјетити да сјајетоски ефекти позорнице ни мало не задовољавају што се негативно одражавало у неприродности утиска шминке, поред тога што они нису прилагођени потребама сценских догађаја.

Можда је ситница, али ћемо је ипак споменути. Бацање камена (Кошћа) треба некако удесити да не одјекује драсно попдним штд је неприродно и нарушава уживљавање посматрача.

Иначе, публика је задовољна напустила позорште и то с пресом јер премијера заслужује похвалу и надамо се да ће Народно позориште наставити у смислу овог почетног успјеха.

В. Кезомара

НЕДЈЕЉНИ МЕЂУНАРОДНИ ПРЕГЛЕД

Поборници мира у борби против хушкача на нови рат

На сједници политичког комитета Генералне скупштине ОУН претставници Совјетског Савеза раскрили кававу потпаљиваче новог рата. Раскринкана је кампања мржње према човјеку и непријатељства против мирољубивих народа, коју воде реакционарни кругови у првом реду у Сједињеним Америчким Државама. Ухваћени на дјелу они се труде да неистинитим клеветама оптуже Совјетски Савез и друге земље источне Европе како се припремају да нападну Сједињене Америчке Државе и завладају читавим свијетом.

Иако је већ раније на сједници Генералне скупштине ОУН совјетска делегација устала против потпаљивача рата, ипак су они наставили своје хушкачко дјело, а говори америчких претставника потврђивали су их на све нове и одвратније иступе. Совјетска делегација указала је на многе чињенице које узнемирују милионе људи у цијелом свијету. Руководећи реакционарни амерички кругови изнијели су већ своје скривене планове — купити пут ка моћи доларима, или употријебити силу. То постићи политиком давања економске »помоћи« онима који се на то дају намамити, или потчинити силом интересима долара оне који не дају ни под коју цијену своје национално и државно достојанство. Да би се што хитније предузеле мјере против нових пропагандиста и потпаљивача рата, који узимају све више маха, нарочито у САД, Турској и Грчкој, совјетска делегација поднијела је резолуцију Генералној скупштини, ОУН како би се задовољили интереси свих мирољубивих народа свијета и нанијели одлучни ударци пропаганди и потпаљивачима новог рата. Као и увијек на бранику мира у свијету стоји Совјетски Савез који жели мирну изградњу читавог свијета, а не тежи за свјетским господством и поробљавањем као империјалисти САД.

ДАН СТВАРАЊА РЕПУБЛИКЕ ЧЕХОСЛОВАЧКОЈ ПРОСЛАВЉЕН У ЧЕХОСЛОВАЧКОЈ РЕПУБЛИЦИ

Братска Чехословачка република прославила је 28 октобар свој празник државне самосталности, дан 29-годишњице стварања Чехословачке Републике. Тог дана откривена је спомен плоча палим родољубима који су извршили атентат на челата Хајдриха. Откривајући спомен плочу, министар народне одбране генерал Лудвиг Свобода одао је признање палим родољубима.

СУЂЕЊЕ ИЗДАЈНИКУ РУМУНСКОГ НАРОДА

Пред војним судом II букурештанске области почео је процес вођи распуштене национал-царонистичке странке издајнику Јулију Манију и његовим сарадницима.

Оптужени Манију помагао је акцију против демократског уређења и одмах послије рата за учешће национал-царониста убијено је неколико родољуба. Он је био против кажњавања ратних злочинаца и од бивших припадника Кодреануове гвоздене гарде организовао је завјереничке организације.

Издајник Манију интензивно је радио на добијању америчке помоћи за своје банде. Везао се са бившим министрима спољних послова Гафенком. Вишојануом и другима преко којих су амерички империјалисти обећавали помоћ за рушење демократског уређења и претварање Румуније у упориште империјализма.

Непријављујући раднике сплавере Хриберник Иван утајио је 748.718 динара Државног завода за социјално осигурање ради чега је осуђен на смрт

29 октобра Окружни суд у Бањој Луци изрекао је пресуду над Хриберником Иваном предузимачем организације и превоза сплавним путем обле шумске грађе од Чапља до Забрежја односно Београда и Налиђ Рецом подзакупцем послова Хриберника Ивана на водном путу од Чапља до Јасеновца. Они су оптужени што су кроз вријеме од октобра 1946 године до почетка јула 1947 године пропустили да пријаве Државном заводу за социјално осигурање запослене раднике сплавере, те нису за њих плаћали доприносе за осигурање — тако да су на штету Државног завода за социјално осигурање утајили суму од 748.718.- динара за коју је своту у цјелости одговоран Хриберник Иван, а Налиђ Рецо солидарно с њим за своту од 205.687.- динара, која је укључена у горе поменуту своту. Затим што су кроз горе наведено вријеме извршили утају државног пореза, који су били дужни да обуставе од прихода радника. Хриберник Иван у намјери да прибави себи протуправну имовинску корист склапао је уговоре са сплаварима са којима се погодио да возе сплавове од Јасеновца до Београда, па и писменом уговору ста вио, на своју руку, да осигурање сплавара пада на терет спроводника а ови су не читајући овај уговор потписали.

Овај случај је драстичан документат на који се начин од стране људи, који нису уочили промјену политичко-економске структуре у нашој земљи спроводи најбезобзирнија малверзација радничког новца ради постизања великих богатстава. Осуђени Хриберник Иван на основу уговора закљученог са Заједницом за снабдијевање струга у Београду, преузео је организацију и превоз око 50.000 м³ обле шумске грађе, који је имао да прими од »Шипада« у Чапљу код Санског Моста, па да их пријекама Саном, Уном и Савом сплавовима допреми до стругра у Забрињежју. Овај посао погодио је по цијени од 185.- динара по 1 м³. Уговором је нарочито установљено да пријаву и одјаву радника и намјештеника као и доприносе послодавчевог дијела пословног осигурања и остале дажбине падају на терет Хриберника. Овај се одмах испољио као шпекулант, који је тражио себи посреднике па је један дио својих послова поверио на Налиђа Рецу .Овај је опет нашао једну групу сплавара на челу са Имбром Аутуђстиновићем из Куљана. Приликом организовања посла и Хриберник и Налиђ нису водили рачуна о Уредби, него су са сплаварима склапали такве уговоре да су они садржавали у себи најбезобзирнију експлоатацију и лавовски дио зараде ишао је у њихове руке, тако да је од сваког кубног метра грађе њима остајала зарада од 43,83 динара. У жељи да се што прије обогати Хриберник је систематски и плански вршио утају како доприноса за социјално осигурање тако и пореског доприноса.

Са Налиђем он је направио уговор и на њега је пребацио обавезу плаћања дажбина и доприноса. Међутим, ни Налиђ под утицајем Хриберника није удовољавао обавези, него је и он вршио утаје доприноса за социјално осигурање и пореза. Они су на тај начин оштетили државу за своту од преко 900.000.- динара.

Суд је нашао да су они смишљено, нарочито Хриберник, са крајњом безобзирношћу поступали против интереса народа и државе и нанијели скоро милионску штету, чиме су се показали као најбезочнији експлоататори радног народа, који су заслужили најоштрију казну. Хриберник Иван осуђен је на казну смрти стрељањем, а Налиђ Рецо на осам година лишења слободе са принудним радом.

Бањалучка кроника

БИОСКОПИ

КОЗАРА Од 31 овог мјесеца до 5 новембра чешки умјетнички филм »Хајдук Јаношик«.

Од 7 до 12 новембра совјетски умјетнички филм »Солисткиња балета«.

ПАЛАС Од 30 до 5 новембра амерички филм »Млади Едисон«.

Од 5 до 10 новембра совјетски филм »Нахочка«.

У обадва биоскопа обичним даном дају се двије претставе од 5 и 7 сати, а недјељом и благданом од 3, 5 и 7 сати.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Субота 1 новембра премијера »Кир Јањан, вечерња претстава.

Недјеља 2 новембра »Туђе дијете« реприза, вечерња претстава.

Четвртак 6 новембра »Женидба«, премијера вечерња претстава.

Петак 7 новембра »Кир Јањан« матинеја за ђаке.

Субота 8 новембра »Туђе дијете«, вечерња претстава.

ПРИРЕДБЕ

У суботу 1 новембра клуб Ј. А. Бања Лука даје свечану забаву поводом отварања својих нових просторија. Почетак у 8 сати навече.

Важно упозорење

Како је јављено још прије неколико мјесеци, понављање изгубљених или уни штених докумената и исправа може се вршити **САМО ПРЕКО »СЛУЖБЕНОГ ЛИСТА« НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У САРАЈЕВУ.** Сви огласи те врсте, који би изашли у неком другом листу, **НЕМАЈУ ЗАКОНСКУ МОЋ И ВАЖНОСТ** која је потребна за добијање нових докумената (дупликата), било да се ради о школским свједочанствима, војним исправама, личним легитимацијама, документима за снабдијевање храном и текстилом. Исто се такви огласи не могу објављивати у службеним листовима изван граница Народне Републике Б. Х. у колико онај који је оглас дао живи на терену ове федералне јединице.

Све такве огласе треба слати на адресу: **Администрација »Службеног листа« Сарајево, Правосудна палата.**

Свака ријеч огласа стоји 2.- динара, и томе треба придодати још 2.- динара као таксу на тај оглас и још 5.— динара за један примјерак таквог листа у које је оглас уврштен и на тамошњу кога се једино може добити дупликат. Новац или одговарајући износ у поштанским маркама шаље се унапријед. Стога се позивају сви они који желе прогласити неважећим неки документ да то, пошто добију број од оне установе која им је изгубљено издала сами учине по горњим упутствима. Овим се такође обавјештавају све набављачко потрошачке задруге да такве случајеве не шаљу у Уредништво »Гласа« као што је то досада било, него да их упозоре на овај оглас.

Из Администрације »Гласа«

Štamparija „Glas"

Izrađuje sve vrste:

tiskanica, knjiga, blokova, plakata kao i sve ostale štampane stvari u jednoj i više boja

Banja Luka, Đ. Pucara 9.

Telefon br. 275

KNJIŽARA „GLAS"

DOBILA JE SLIJEDEĆA NOVA IZDANJA KNJIGA:

Josip Broz Tito: »Borba za oslobođenje Jugoslavije« Din 50.—
K. Marks: »Kapital« . . . . . Din 120.—
Lenjin: »Država i revolucija« . . . . . Din 18.—
A. Makarenko: »Pedagoška poema« . . . . . Din 60.—
Žeromski: »Prah i pepeo« (I i II dio) . . . . . Din 115.—
Zvonimir Šubić: »Pred spomenikom« . . . . . Din 45.—
Cesarec: »Careva kraljevina« . . . . . Din 91.—
Kajuh: »Pjesme palog partizana« . . . . . Din 12.—
D. Drča: »Specijalna policija Banjica - Jajinci« . . Din 18.—
Izašao je treći broj »Komunist« . . . . . Din 14.—

HUMORISTIČKA BIBLIOTEKA »JEŽA«

Hašek: »Doživljaji dobrog vojaka Šveika« . . . . Din 35.—
Čehov: »Pomračenje mjeseca« . . . . . Din 10.—
Šremac: »Buri i Engleži« . . . . . Din 10.—